

K R O N I E K D E H A N D I N E I G E N B O E Z E M

HET GEBEUREN

Hugo Van Den Berghe werd benoemd tot directeur van het NTG. Hij werd gekozen uit een lijst van 24 kandidaten waarvan in de eindronde nog Jean-Pierre de Decker en Theo Kerstens overbleven. Vanaf 1 augustus 1991 zal hij Jef Demedts opvolgen. Hugo Van Den Berghe (47 j.) is al sinds 1966 aan het NTG verbonden. Voordien speelde hij o.a. mee in *Thyestes* van de kamertoneelgroep Toneel Vandaag. Merkwaardig is dat er, ongeveer gelijktijdig met zijn kandidatuur in het Gentse aan de oprichting aan een nieuw gezelschap gewerkt werd, Fabula, met naast Van Den Berghe nog Hugo Claus, Pjeroo Roobjee en Jan Decler. De ambities daarvan wil Van Den Berghe nu deels in het NTG realiseren. Verdere plannen werden nog niet vrijgegeven.

Terwijl Ivonne Lex op de Convention Théâtrale Européenne het goede weer maakt met de *Woyzeck* productie, rommelt het in KNS-rangen. Een voorstelling van *The Dresser* in het Dommelhof te Neerpelt werd onaangekondigd afgelast: de acteur

Willy Van der Meulen weigerde op te treden, naar verluidt omdat men een vitaal kostuumonderdeel vergeeten was. Ook de KNS-figuratie zorgde voor heibel, omdat ze voor een executiescène in het voor de KNS geschreven stuk *Zwarte Sneeuw* van Eddy Asselberghs niet uit de kleren wilden, of toch niet allemaal helemaal. Ivonne Lex trad de figuratie bij: zij vond de blote executie nogal grotesk, en na wat er in Roemenië gebeurd was, te gruwelijk. De dag voor de première besloot ze de scène gewoon te schrappen. Tegen de zin van de auteur die bij de première publiek het woord nam en luidkeels van censuur sprak. In dit kleren-van-de-keizer verhaal kwam ook nog Bob Cools opdraven, die als burgemeester zijn beschermeling Ivonne Lex een lapje boven het hoofd hield. En la Lex had het laatste woord: kostuums en stuk verdwenen na een week al van het repertoire. *Zwarte Sneeuw* is één van de stukken die geschreven werden m.b.v. een creatiepremie: kostprijs 400 000 fr.

Figuurlijk uitgekleeft vindt het KNS-gezelschap zich ook door de RAT-beslissing om de KNS wegens

artistiek wanbeheer financieel te straffen met een vermindering van 8 miljoen op de subsidie. Lex, die niet op de kostuums wilde besparen, vond dat er dan maar minder toneel gespeeld moest worden: er zouden, over twee seizoenen gespreid, vijf producties afgelast worden. Een dreigement dat daarna weer ingetrokken werd: schrappen zou aan contractbreuk evenveel kosten als produceren, en er kwam vers geld van sponsors en tv-opnamen. De vakbonden kwamen ook in het getouw en melden zich rechtstreeks bij de cultuurminister om te protesteren tegen de KNS-inkrimping: in hun argumentatie wijzen ze op de gelijkwaardigheid van repertoire en avant-garde en de belangrijke rol die KNS in zijn 137-jarige geschiedenis verworven had. Een merkwaardige redenering die enkel kan begrepen worden als drukkingsmiddel op de actuele beraadslaging van de RAT en de vrees, ten nadele van een jong repertoiregezelschap, BMC, verder benadeeld te worden.

Ronnie Commissaris kreeg voor zijn regie van *Het Huis van Bernarda Alba* in de KVS na de Thalia ook nog

de De Gruyterprijs. De jury van theaterrecensenten stelt in het eindrapport dat Commissaris "de loodzware dramatiek van F. G. Lorca aannemelijk en toegankelijk weet te maken." En hij "weet ook de actrices sterk in de hand te houden, zodat *Het Huis van Bernarda Alba* van alle hysterie wordt ontdaan en het drama als heel invoelbaar overkomt."

Lieve Moorthamer kreeg de De Gruyterprijs-spel voor haar vertolking van *Rosalie Niemand* in het NTG. Opnieuw de jury: "Als toeschouwer wordt je gewaar hoe Lieve Moorthamer haar groot talent met liefde ten dienste stelt van het ik-personage dat de erg moeizame weg aflegt van Niemand naar Iemand. Zij zet een toneelfiguur neer die voor zichzelf spreekt en niemand onberoerd laat, zonder sentimentaliteit of expliciete aanklacht." Hugo Van Den Berghe deed de regie van deze productie.

GELEZEN

"Kus nu mijn kloten. Hoe kan een scène eerst onnodig, melodramatisch en belachelijk zijn, en vervolgens dusdanig schokkend dat ze gecoupeerd moest worden? En moet het theater schokkende verwijzingen zomaar uit de weg te gan? En ten slotte, sinds wanneer luistert *La Lex* niet meer naar een regisseur of een auteur, maar naar een paar figuranten? In die mate zelfs dat hun gebrek aan bereidheid de doorslag geeft om een tafereel in zijn totaliteit te schrappen? Dat wil ik wel eens meemaken, dat een figurant niet bereid is iets te doen in een scène die *La Lex* zelf geregisseerd heeft? Een nekschot is nog het minste wat die ongelukkige mag verwachten."

Tom Lanoye, 'Actie Prostaat' in *Humo*, 1 februari 1990,

"Een ander vies woord is het 'dramatisch gezelschap' van de BRT, vijftien acteurs rijk. De gemiddelde

leeftijd is vijftig. Rouffaer: "En wij moeten er gebruik van maken. Ik vind het fout dat zulke mensen ambtenaar zijn. Een regisseur is geen ambtenaar, een acteur evenmin. De acteurs van ons gezelschap zitten daar soms te zitten, gaan af en toe in Nederland spelen, anders doen ze helemaal niets... film, televisie, akteren...dat is creatief bezig zijn. In die zin heeft de BRT het helemaal fout door iedereen in het kader te willen opnemen. Dat is ook de voornaamste reden waarom ik vertrek. Ik wil mijn leven niet eindigen als ambtenaar."

Vincent Rouffaer: 'Ik vertrek. Ik wil geen ambtenaar worden.' in *De Morgen*, 1 februari 1990.

"Over een jaar of vier, vijf zou ik graag terugkeren naar Frankrijk. De middelen die het theater hier krijgt, zijn simpelweg ontoereikend om goed te kunnen werken. Als de huidige lamentabele situatie zich doorzet dan zal Brussel het Was-

hington van Europa worden, en niet het New-York. Ik vrees heel erg dat Brussel over afzienbare tijd alleen nog maar een administratief centrum zal zijn: voor cultuur zal men de TGV pakken naar Parijs of Amsterdam. Als ik zie hoe weinig onze politici investeren in cultuur, dan ben ik heel bang dat het snel die kant op gaat."

Philippe Sireuil in gesprek met Edward van Heer in *Knack*, 31 januari 1990.

Om zich terdege over de werking en de artistieke resultaten van de Vlaamse gezelschappen te informeren, zou zo'n Raad van Advies dus naar alle voorstellingen moeten gaan kijken. Omdat de leden zo'n drukke agenda hebben en dikwijls zelf spelende theatermensen zijn, is zo iets in de praktijk onmogelijk. Dus verdelen ze de taken (...) Dikwijls gaan de leden *helemaal niet* naar de voorstellingen en meestal worden de voorstellingen van een

bepaald gezelschap slechts *onregelmatig door één lid* bezocht. De andere leden zouden dus niet kunnen deelnemen aan de discussie. Dat doen ze echter *wel*. Hun gunstig of ongunstig oordeel baseren ze dan maar op, wat ze her en der van collega's opgevangen hebben, in het beste geval *op wat ze in de pers gelezen hebben* en wat daarvan in hun geest is blijven hangen.

Frans Redant, 'Jan met de pet, Pier met de pen, Pol met de pruik. Het grote toneelkritiekdebat.' In *NTG-magazine*.

"Het lijkt mij beter om naar analogie van de Rijksbouwmeester een aantal mensen voor een beperkte tijd te benoemen, die adviseren over de besteding van al die fondsen en de toekenning van incidentele subsidies, zonder dat daar weer eindeloos *en groupe* over wordt vergaderd."

Gesprek met Hedy D'Ancona, de nieuwe minister van cultuur. In *NRC-Handelsblad*, 5 januari 1990.